

แถลงข่าว
กรณีการแก้ไขปัญหาโครงการเกี่ยวกับ กฟผ.

(๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำและแร่ ได้รับเรื่องร้องเรียนจากราษฎร ๓ กรณี ดังนี้

๑.๑ ราษฎรจากอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ร้องเรียนว่า ตามที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำสูบกลับและก่อให้เกิดผลกระทบต่อราษฎรทั้งในด้านสุขภาพและด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ราษฎรได้เคยเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แก้ไขปัญหาโดยขอให้ดำเนินการตามมติของคณะทำงานซึ่งดำเนินการโดยนายปองพล อติเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี ให้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาผลกระทบจากการดำเนินโครงการทั้งหมด ๒ คณะ แต่ยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการมาจนปัจจุบัน ราษฎรจึงเรียกร้องมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑.๒ ราษฎรจากอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ร้องเรียนว่า การดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อทำเหมืองแร่ลิกันต์ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และสุขภาพของราษฎร เช่นเดียวกับผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

๑.๓ ราษฎรในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปางว่า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กำลังขุดทำลายซากหอยขมตึกดำบรรพ์ในบริเวณพื้นที่ดำเนินโครงการเหมืองถ่านหินแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

(๒) ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้ง ๓ กรณี คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำและแร่ได้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้ประสานงานและจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง คณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รวมทั้งผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันต่อกรณีปัญหาโรงไฟฟ้าลำตะคอง และกรณีปัญหาเหมืองถ่านหินเวียงแหง ดังนี้

- กรณีโรงไฟฟ้าลำตะคอง

เนื่องจาก เดิมคณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๒ ได้ดำเนินการประสานงานกับตัวแทนกระทรวงพลังงานและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยให้คณะกรรมการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพดำเนินการไปตามมตินั้น ปรากฏว่า ยังไม่ได้มีการดำเนินการตามมติแต่อย่างใด คณะอนุกรรมการฯ จึงขอหารือให้มีการเร่งรัดการดำเนินการ เนื่องจากระยะเวลาได้ล่วงเลยมามากแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้การประเมินผลกระทบจะทำได้ยากลำบากขึ้น

โดยที่ประชุมมีมติร่วมกันว่า เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของราษฎรได้ดำเนินการต่อไป กระทรวงพลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจะดำเนินการเจรจากับราษฎรผู้ได้รับผลกระทบอีกครั้งหนึ่งโดยยังไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพ

- กรณีเหมืองถ่านหินเวียงแหง

คณะอนุกรรมการฯ ได้เสนอให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยชะลอการเซ็นสัญญาจัดจ้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นที่ปรึกษาในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในโครงการเหมืองแร่ลิทียมในตำบลเวียงแหง โดยขอให้ชะลอเอาไว้จนกว่าระเบียบการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนการร่างของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกประกาศออกมาใช้บังคับ โดยในระเบียบดังกล่าวได้กำหนดกระบวนการขั้นตอนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการตั้งแต่ต้น

ที่ประชุมมีมติร่วมกันว่า เพื่อให้การดำเนินโครงการนี้ได้เป็นแบบอย่างแก่โครงการอื่นๆ ในการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ที่ให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจดำเนินโครงการตั้งแต่ต้น จึงมีมติให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยชะลอการเซ็นสัญญาการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เอาไว้ก่อน รวมไปถึงให้ชะลอการเสนอขอขยาย (TOR) การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเอาไว้ด้วย จนกว่าระเบียบดังกล่าวจะถูกประกาศออกมาบังคับใช้

(๓) ต่อมาคณะอนุกรรมการฯ พบว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหาในกรณีดังกล่าวมีความล่าช้ามาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย คณะอนุกรรมการฯ ได้ประสานจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง คณะอนุกรรมการฯ และประธานคณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๗ โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า ในกรณีดังกล่าวนี้ให้เร่งรัดดำเนินการตามมติที่ประชุมปรึกษาหารือระหว่าง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

(๔) ต่อมา คณะอนุกรรมการฯ ได้รับการร้องเรียนจากราษฎรเพิ่มเติมทั้ง ๒ กรณีว่า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยไม่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลงทั้ง ๒ ครั้งที่ผ่านมา กล่าวคือ ในกรณีเหมืองถ่านหินเวียงแหง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้เดินหน้าว่าจ้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ส่วนกรณีโรงไฟฟ้าลำตะคอง การแก้ไขปัญหาก็เป็นไปด้วยความล่าช้ามาก

(๕) คณะอนุกรรมการฯ จึงได้ประสานงานจัดเวทีเจรจาแก้ไขปัญหาอีกครั้งในทั้ง ๒ กรณี โดยได้เชิญผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ผู้แทนกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และราษฎรผู้ได้รับผลกระทบเข้าร่วมประชุม เพื่อเจรจาให้การแก้ไขปัญหาคิดดำเนินการต่อไปอย่างรวดเร็ว

ในกรณีเหมืองถ่านหินเวียงแหง ได้มีการประชุมในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลที่เป็นจริง และเพื่อคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งที่มีความรุนแรงในขณะนี้ จึงมีมติร่วมกันว่า จะจัดให้มีเวทีชี้แจงข้อเท็จจริงและเวทีสมานฉันท์ขึ้นในพื้นที่ในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยรับว่าจะเข้าร่วมในวันดังกล่าวด้วย

แต่ปรากฏว่า เมื่อถึงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ไม่มีผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว

ในกรณีโรงไฟฟ้าลำตะคอง คณะอนุกรรมการได้ประสานงานจัดให้มีเวทีเจรจาขึ้นในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๘ โดยเชิญผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ผู้แทนคณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และราษฎรที่ได้รับผลกระทบ โดยที่ประชุมมีมติร่วมกันว่า ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจ่ายค่าชดเชยให้กับราษฎรที่ได้รับผลกระทบ โดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดขึ้นจากใคร โดยให้แต่ละฝ่ายกลับไปจัดทำรายละเอียดในการจ่ายค่าชดเชย และกลับมาประชุมประชุมอีกครั้งในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๘

แต่ปรากฏว่า ในการประชุมวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๘ ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กลับชี้แจงว่า ที่ประชุมฝ่ายบริหารของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีมติไม่จ่ายค่าชดเชยให้กับราษฎร

(๖) ในกรณีการค้นพบซากหอยขมดึกดำบรรพ์ คณะอนุกรรมการฯ ได้ตรวจสอบพบว่า ซากหอยขมดึกดำบรรพ์นี้ถือเป็นโบราณวัตถุ ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุฯ กรมศิลปากรเป็นผู้ดูแล คณะอนุกรรมการฯ ได้ขอกรมศิลปากรแจ้งให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและบริษัท อิตาเลียนไทย ปฏิบัติข้อกำหนดดังกล่าว

(๗) จากกรณีสถานการณ์การแก้ไขปัญหาทั้ง ๓ กรณี สะท้อนให้เห็นว่า คณะอนุกรรมการฯ ได้พยายามประสานงานให้เกิดการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร จนมีข้อตกลงร่วมกันเกิดขึ้นหลายครั้ง แต่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกลับไม่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลง จนทำให้การแก้ไขปัญหามีความล่าช้าและในกรณีเวียงแหง การไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ก็ได้ทำให้สภาพปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่มีความรุนแรงยิ่งขึ้น

(๘) จากสภาพปัญหาข้างต้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้มีมติจะจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกระทรวงพลังงาน และคณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในฐานะที่ทั้ง ๒ หน่วยงานเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยขึ้นอีกครั้ง เพื่อขอให้ทั้ง ๒ หน่วยงานได้กำกับดูแลให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ปฏิบัติตามข้อตกลง เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีขึ้นเป็นจริงต่อไป

คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำและแร่
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘